

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 7 FEBRUARIE 1979¹

J. Knoors
împotriva

Secretarului de Stat pentru probleme economice
(Cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare
formulată de Collège van Beroep voor het Bedrijfsleven)

„Dreptul de stabilire”

Cauza 115/78

În Cauza 115/78,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Collège van Beroep voor het Bedrijfsleven (instanța de ultim grad pentru probleme economice din Țările de Jos), pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

J. KNOORS, instalator de instalații de încălzire centrală, cu domiciliul la Dilsen/Stokkem (Belgia),

și

SECRETARUL DE STAT PENTRU PROBLEME ECONOMICE,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 1 alineatul (1) din Directiva 64/427 a Consiliului din 7 iulie 1964 privind normele de aplicare a măsurilor tranzitorii în domeniul activităților independente de prelucrare care intră sub incidența claselor 23-40 ISIC (industrie și artizanat),

CURTEA,

constituită din H. Kutscher, președinte, J. Mertens de Wilmars și Mackenzie Stuart, președinți de cameră, A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O’Keefe, G. Bosco și A. Touffait, judecători,

¹Limba de procedură: olandeza.

avocat general: G. Reischl

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Întrucât, prin ordonanța din 9 mai 1978, primită la grefa Curții la 12 mai 1978, Collège van Beroep voor het Bedrijfsleven a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea Directivei 64/427 a Consiliului din 7 iulie 1964 privind normele de aplicare a măsurilor tranzitorii în domeniul activităților independente de prelucrare care intră sub incidența claselor 23-40 ISIC [„Clasificarea internațională tip, pe industrie, a tuturor ramurilor de activitate economică”] (industrie și artizanat) (JO 1964, p. 1863);

2 Întrucât reiese din decizia de trimitere că reclamantul în acțiunea principală, resortisant olandez cu domiciliul în Belgia, a fost angajat, în cursul unei șederi prelungite în acest stat membru, ca salariat într-o întreprindere de instalații-canalizare și că, începând cu anul 1970, a exercitat în acest stat membru profesia de instalator de instalații de încălzire centrală în calitate de director al unei întreprinderi independente;

3 Întrucât, adresând autorităților olandeze competente o cerere pentru a fi autorizat să exercite aceeași profesie în țara sa de origine, acesta s-a confruntat cu un refuz pe motiv că nu posedă calificările profesionale prevăzute de legislația olandeză;

4 Întrucât, cu această ocazie, autoritățile olandeze au informat partea interesată că nu poate beneficia de pe urma dispozițiilor articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Vestigingswet Bedrijven 1954 (Legea de înființare a societăților), în temeiul căreia autorizația de a exercita anumite profesii poate fi acordată atunci când dispozițiile unei directive a Consiliului Comunităților Europene în materie de stabilire implică acordarea unei autorizații;

5 Întrucât, în această privință s-a precizat în două decizii succesive ale Secretarului de Stat olandez pentru probleme economice că reclamantul nu poate fi considerat, în calitate de cetățean olandez, ca fiind beneficiarul dispozițiilor directivei în cauză, în conformitate cu care atunci când, într-un stat membru, accesul la anumite activități economice este condiționat de existența anumitor calificări profesionale, acest stat membru recunoaște drept dovadă suficientă a acestor calificări exercitarea efectivă într-un alt stat membru a activității în cauză;

6 Întrucât, în ceea ce-l privește, reclamantul consideră că autoritățile olandeze ar fi trebuit să-i acorde autorizația solicitată, în temeiul dispozițiilor Directivei 64/427;

7 Întrucât, în vederea rezolvării acestui litigiu, Collège van Beroep voor het Bedrijfsleven a formulat următoarea întrebare:

Directiva 64/427 a Consiliului din 7 iulie 1964 privind normele de aplicare a măsurilor tranzitorii în domeniul activităților independente de prelucrare care intră sub incidența claselor 23-40 ISIC (industrie și artizanat) trebuie să fie interpretată în sensul că sunt de asemenea „beneficiari“, astfel cum este definit acest termen la articolul 1 alineatul (1) din directivă, persoanele care dețin exclusiv cetățenia statului membru gazdă și care au deținut întotdeauna această cetățenie?

8 Întrucât persoanele care intră sub incidența domeniului de aplicare al Directivei 64/427 trebuie să fie stabilite în funcție, pe de o parte, de scopul real al acestei directive și, pe de altă parte, de dispozițiile care constituie baza și cadrul acesteia, respectiv Programul General pentru eliminarea restricțiilor cu privire la libertatea de a presta servicii și la libertatea de stabilire din 18 decembrie 1961 (JO 1962, p. 32 și respectiv 36), precum și în funcție de dispozițiile aferente din tratat;

9 Întrucât Directiva 64/427 vizează facilitarea realizării libertății de stabilire și a libertății de a presta servicii, într-o gamă largă de activități profesionale referitoare la industrie și artizanat, în așteptarea armonizării condițiilor de acces la activitățile în cauză în diferitele state membre, care este o etapă prealabilă indispensabilă unei liberalizări complete în acest domeniu;

10 Întrucât, mai precis, această directivă ia în considerare dificultățile care rezultă din faptul că, în anumite state membre, există, în ceea ce privește activitățile în cauză, un regim de libertate de acces și de exercitare, în timp ce alte state membre aplică condiții mai mult sau mai puțin riguroase care se referă la deținerea unui document de formare profesională pentru admiterea în anumite profesii;

11 Întrucât, în vederea rezolvării problemelor create de această disparitate, articolul 3 din directivă prevede ca, atunci când, într-un stat membru, accesul la una din activitățile menționate de directivă sau exercitarea acesteia sunt subordonate deținerii anumitor calificări, „acest stat membru recunoaște drept probă suficientă a acestor cunoștințe și aptitudini exercitarea efectivă într-un alt stat membru a activității în cauză“;

12 Întrucât, de asemenea, acest articol precizează ceea ce trebuie înțeles prin „exercitare efectivă“ a unei profesii, stabilind în special perioade minime pe durata cărora aceasta trebuie să fi fost practică;

13 Întrucât, în schimb, articolul 5 din aceeași directivă reglementează, în ceea ce privește statele membre în care accesul la una dintre activitățile menționate nu este condiționat de deținerea anumitor calificări profesionale, situația persoanelor care provin dintr-un stat membru în care sunt necesare astfel de calificări;

14 Întrucât, persoanele care intră sub incidența domeniului de aplicare sunt stabilite în esență la articolul (1) alineatul (1) din directivă, în temeiul căruia „statele membre iau, în condițiile indicate în continuare, măsurile tranzitorii următoare în ceea ce privește stabilirea pe teritoriul acestora al persoanelor fizice și al societăților menționate la Titlul I al Programului General, precum și în ceea ce privește prestarea de servicii de către aceste persoane și societăți, denumite în continuare beneficiari, în sectorul activităților de procesare independente“;

15 întrucât Programul General pentru eliminarea restricțiilor cu privire la libertatea de a presta servicii desemnează la prima liniuță din Titlul I drept beneficiari „resortisanții statelor membre stabiliți în cadrul Comunității“, fără a discrimina pe motiv de cetățenie sau de reședință persoanele în cauză;

16 întrucât aceeași idee este reluată în Titlul I din Programul General pentru eliminarea restricțiilor cu privire la libertatea de stabilire, care desemnează drept beneficiari la prima și a treia liniuță „resortisanții statelor membre“ fără a discrimina pe motiv de cetățenie sau de reședință;

17 întrucât, prin urmare, se poate reține că Directiva 64/427 se bazează pe o definiție largă a „beneficiarilor“ dispozițiilor acesteia, în sensul în care resortisanții din toate statele membre să poată beneficia în urma măsurilor de liberalizare pe care aceasta le prevede, atunci când se referă în mod obiectiv la una din situațiile prevăzute de directivă, fără a fi permis să se stabilească o diferență de tratament în funcție de reședința sau de cetățenia acestora;

18 întrucât, dispozițiile directivei pot fi astfel invocate de către resortisanții din toate statele membre care se găsesc în condițiile de aplicare definite de directivă și aceasta chiar în ceea ce privește statul ai cărui cetățeni sunt;

19 întrucât această interpretare se justifică prin cerințele care decurg din libera circulație a persoanelor, din libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii, garantate prin articolele 3 litera (c), 48, 52 și 59 din tratat;

20 întrucât, de fapt, aceste libertăți care sunt fundamentale în sistemul comunitar nu ar fi pe deplin realizate în cazul în care statele membre ar putea refuza beneficiul dispozițiilor de drept comunitar acelorora dintre resortisanții acestora care au utilizat facilitățile existente în materie de liberă circulație și de stabilire și care au dobândit, în virtutea acestora, calificările profesionale menționate de directivă într-un stat membru altul decât acela a cărei cetățenie o dețin;

21 întrucât guvernul olandez susține, contestând această soluție, pe de o parte, că primul alineat al articolului 52 prevede eliminarea „restricțiilor privind libertatea de stabilire a resortisanților unui stat membru pe teritoriul unui alt stat membru“ și, pe de altă parte, că în temeiul celui de-al doilea alineat al aceluiași articol, libertatea de stabilire presupune accesul la activități independente în condițiile definite de legislația țării de stabilire „pentru propriii săi resortisanți”;

22 întrucât din aceste dispoziții ar rezulta că tratatul nu consideră drept beneficiari ai măsurilor de liberalizare prevăzute resortisanții statului gazdă și că, prin urmare, aceștia ar face în întregime obiectul dispozițiilor legislației lor naționale;

23 întrucât, de asemenea, guvernul olandez atrage atenția asupra pericolului de a vedea resortisanții unui stat membru sustrăgându-se aplicării dispozițiilor lor naționale în materie de

formare profesională în cazul în care aceștia ar fi autorizați să invoce, în ceea ce privește propriile autorități naționale, facilitățile create de directivă;

24 întrucât, în cazul în care este adevărat că dispozițiile din tratat în materie de stabilire și de prestări de servicii nu pot fi aplicate unor situații care sunt strict interne unui stat membru, nu este mai puțin adevărat că trimiterea de la articolul 52 la „resortisanții unui stat membru“ care doresc să se stabilească „pe teritoriul unui alt stat membru“ nu poate fi interpretată astfel încât să excludă de la a beneficia de pe urma dreptului comunitar proprii resortisanți ai unui anumit stat membru, atunci când aceștia, în virtutea faptului că au avut în mod legal reședința pe teritoriul unui alt stat membru și au dobândit o calificare profesională recunoscută prin dispozițiile de drept comunitar, se găsesc, în ceea ce privește statul lor de origine, într-o situație care poate fi asimilată aceleia a tuturor celorlalți subiecți care beneficiază de drepturi și libertăți garantate prin tratat;

25 întrucât, cu toate acestea, nu este posibil să nu se ia în considerare interesul legitim pe care un stat membru îl poate avea în a împiedica pe unii din resortisanții săi ca, în virtutea facilităților create în temeiul tratatului, să se sustragă în mod abuziv aplicării legislației lor naționale în materie de formare profesională;

26 întrucât, cu toate acestea, în acest caz, este necesar să se ia în considerare că, având în vedere natura profesiilor în cauză, condițiile precise formulate la articolul 3 din Directiva 64/427, în ceea ce privește durata perioadelor de angajare, au drept efect excluderea, în sectoarele în cauză, a riscurilor de abuz semnalate de guvernul olandez;

27 întrucât este necesar să se sublinieze, de asemenea, că este întotdeauna permis Consiliului să elimine, în temeiul competențelor care îi sunt conferite prin articolul 57 din tratat, cauza eventualelor abuzuri de drept, prin asigurarea armonizării condițiilor de formare profesională în diferitele state membre;

28 întrucât, prin urmare, este necesar să se răspundă întrebării adresate că Directiva 64/427 a Consiliului din 7 iulie 1964 privind normele de aplicare a măsurilor tranzitorii în domeniul activităților independente de prelucrare care intră sub incidența claselor 23-40 ISIC (industrie și artizanat) trebuie să fie înțeleasă în sensul că sunt, de asemenea, „beneficiari“, în sensul menționat la articolul 1 alineatul (1) din directivă, persoanele care dețin cetățenia statului membru gazdă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

29 Întrucât cheltuielile efectuate de către Guvernul Regatului Țărilor de Jos și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

30 întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața Collège van Beroep voor het Bedrijfsleven, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de către Collège van Beroep voor het Bedrijfsleven, prin Ordonanța din 9 mai 1978, hotărăște:

Directiva 64/427 a Consiliului din 7 iulie 1964 privind normele de aplicare a măsurilor tranzitorii în domeniul activităților independente de prelucrare care intră sub incidența claselor 23-40 ISIC (industrie și artizanat) trebuie să fie înțeleasă în sensul că sunt, de asemenea, „beneficiari“, în sensul menționat la articolul 1 alineatul (1) din directivă, persoanele care dețin cetățenia statului membru gazdă.

Kutscher	Mertens de Wilmars	Mackenzie Stuart	Donner	Pescatore
Sørensen	O'Keeffe	Bosco		Touffait

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 7 februarie 1979.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
H. Kutscher